

ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแห่น

อำเภอกุตุชุม จังหวัดยโสธร

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแหน

อำเภอกุศุม จังหวัดยโสธร

คำนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราชการ ๒๕๖๐ มาตรา ๕๗ รัฐต้อง(๑) อนุรักษ์ฟื้นฟู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณีอันดีงาม ของท้องถิ่นและของชาติ และจัดให้มีพื้นที่สาธารณะ สำหรับกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุน ให้ประชาชน ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ใช้สิทธิและมีส่วน ร่วมในการดำเนินการด้วย ภูมิปัญญาไทยมีความสำคัญอย่างยิ่ง ช่วยสร้างชาติให้เป็นปึกแผ่นมั่นคง สร้างความภาคภูมิใจและศักดิ์ศรี เกียรติภูมิแก่คนไทย สามารถปรับ ประยุกต์หลักธรรมคำสอนทางศาสนาใช้กับชีวิตได้อย่างเหมาะสมสร้างความ สมดุลระหว่างคนกับสังคม และธรรมชาติได้อย่างยั่งยืน ช่วยเปลี่ยนแปลงปรับปรุงวิถีชีวิตของคนไทย ให้เหมาะสมได้ตามยุค

กองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เทศบาลตำบลลาดขวาง ได้เล็งเห็นความสำคัญของ ภูมิปัญญา ท้องถิ่น จึงได้จัดทำโครงการสำรวจฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ ท้องถิ่นเพื่อให้ข้อมูลภูมิปัญญา ท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่น ตำบลหนองแห่น อำเภอกุศชุม จังหวัดยโสธร เป็นปัจจุบัน และเพื่อสืบสานและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญและมีประโยชน์ไว้ไม่ให้ สูญหายไปจากชุมชน และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่น เล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณชนในการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน หรือ ปราชญ์ท้องถิ่น ต่อไป

กองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแห่น
ผู้จัดทำ

สารบัญ

	หน้า
สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐาน	๑-๒
๑. ภูมิปัญญาท้องถิ่น	
๑.๑ ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านหัตถกรรม	๓-๔
๑.๒ ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านภาษาและวรรณกรรม	๕
๑.๓ ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรกรรม	๖
๑.๔ ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปกรรม	๗
๑.๕ ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการแพทย์ไทย	๘
๑.๖ ด้านอื่นๆ	๙-๑๐

ข้อมูลทั่วไป

สภาพทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแห่น

ประวัติความเป็นมา

เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๔ ตำบลหนองแห่น แยกการปกครองออกจากตำบลค้ำน้ำสร้าง อำเภอภูซุ่ม จังหวัดยโสธร ปัจจุบันอยู่ในเขตการปกครองของอำเภอภูซุ่ม จังหวัดยโสธร แบ่งการปกครองออกเป็น ๑๐ หมู่บ้าน และได้รับการยกฐานะให้เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลเมื่อวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๔๐ มีที่ทำการอยู่เลขที่ ๑๑๙ หมู่ที่ ๑ ตำบลหนองแห่น อำเภอภูซุ่ม จังหวัดยโสธร

๑. สภาพทั่วไป

ที่ตั้งและอาณาเขต

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแห่นมีภูมิประเทศเป็นที่ราบสูงมีพื้นที่ในเขตรับผิดชอบทั้งหมดประมาณ ๘๒ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๕๒,๒๕๖ ไร่ เป็นพื้นที่ทำการเกษตร ๒๖,๖๐๒ ไร่ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของอำเภอภูซุ่มอยู่ห่างอำเภอประมาณ ๒๒ กิโลเมตร ห่างจากจังหวัดยโสธรประมาณ ๖๐ กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ใกล้เคียงดังนี้

ทิศเหนือ	จดตำบลท่าสีดา อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด
ทิศใต้	จดตำบลโพนงาม,ค้ำน้ำสร้าง อำเภอภูซุ่ม จังหวัดยโสธร
ทิศตะวันออก	จดตำบลค้ำน้ำสร้าง อ.ภูซุ่ม และตำบลศรีแก้ว อ.เลิงนกทา จังหวัดยโสธร
ทิศตะวันตก	จดตำบลโพธิ์ทอง อ.เสลภูมิ และ ตำบลท่าสีดา อ.หนองพอกจังหวัดร้อยเอ็ด

เขตการปกครอง

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแห่นมีเขตการปกครองตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะการปกครองท้องที่ หมู่บ้านที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแห่นเต็มทั้งหมู่บ้าน จำนวน ๑๐ หมู่บ้าน

การประกอบอาชีพ

ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตร คือ การทำนา และการทำไร่ต่าง ๆ เช่น ปลูกยางพารา อ้อย แตงโม มันสำปะหลัง ยูคาลิปตัส ฯ

จำนวนพื้นที่ในตำบล และพื้นที่การเกษตรตำบลหนองแห่น ดังนี้

ตำบลหนองแห่นมีพื้นที่ทั้งหมด ๕๒,๒๕๖ ไร่ หมู่บ้านที่มีพื้นที่มากที่สุด คือหมู่ที่ ๑ (๙,๘๓๑ ไร่) และพื้นที่ทางการเกษตรมีทั้งหมด ๒๖,๖๐๒ ไร่

ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ในตำบลหนองแวนมีสถานีตำรวจประจำตำบล จำนวน ๑ แห่งคือสถานีตำรวจภูธรคำฝักกุด ตั้งอยู่หมู่ที่ ๒ บ้านคำฝักกุด ตำบลหนองแวน อำเภอกุดชุม จังหัดยโสธร และองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวนมีอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนจำนวน ๑๓๗ คน เพื่อเป็นผู้ช่วยเหลือในการป้องกันภัยในด้านต่างๆ ที่จะบรรเทาทุกข์ของประชาชนได้ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวนได้จัดตั้งหน่วยกู้ชีพ กู้ภัย เพื่อเป็นการช่วยเหลือเบื้องต้นแก่ผู้ป่วย และนำส่งผู้ป่วยที่โรงพยาบาลกุดชุม

ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม

ประชาชนตำบลหนองแวนทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ ดำเนินชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนา มีวัดประจำทุกหมู่บ้านเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ มีประเพณีของท้องถิ่นที่ประชาชนในตำบลได้ยึดปฏิบัติมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษมีประเพณีตามเทศกาลดังนี้

- ประเพณีทอดถวายต้นเทียน ชั้บร้องสรภัญญะละตอปัญหาธรรมมะ
- ประเพณีบุญบั้งไฟ
- ประเพณีปฏิบัติธรรมถือศีล ๕
- ประเพณีไหว้ปู่ตา
- ประเพณีบุญมหาชาติ
- ประเพณีบุญข้าวจี่ไหว้พระเจ้าใหญ่
- ประเพณีบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน

ทรัพยากรธรรมชาติ

- ตำบลหนองแวนมีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ สวยงามและหลากหลายทางชีวภาพอยู่ในพื้นที่ป่าโพนงาม-ดงปอ คือ พื้นที่ป่าภูเพ ประกอบด้วย ภูทางเกวียน ภูจ้อก้อ ภูผาขาว ภูผาด่าง และภูน้อย มีพื้นที่รวมประมาณ ๘,๐๐๐ ไร่ มีแหล่งน้ำที่สำคัญไหลลงสู่ห้วยแก้งกอก ห้วยแกว ลำน้ำยัง ห้วยแก้ง มีอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก (อ่างเก็บน้ำกกกุง) เป็นอ่างเก็บน้ำที่กั้นระหว่างภูทางเกวียนกับภูผาด่าง ซึ่งก่อสร้างเมื่อปีพ.ศ. ๒๕๓๖ โดยกรมชลประทาน มีความจุน้ำขนาด ๑,๒๒๖,๓๖๐ ลบ.ม. และเป็นแหล่งน้ำที่สำคัญในตำบลที่ใช้เพื่อการเกษตร และยังเป็นแหล่งพักผ่อนของประชาชนในตำบลและประชาชนทั่วไป

ด้านเศรษฐกิจ

ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวนมีพื้นที่ทำการเกษตรประมาณ ๘๐ % ของพื้นที่ทั้งหมด ประชากรมีรายได้เฉลี่ย ๓๐,๐๐๐ บาท /คน / ปี (ข้อมูลจากการสำรวจข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน ปี ๒๕๕๙) ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตรและบางส่วนไปประกอบอาชีพรับจ้าง

๑. ด้านหัตถกรรม

๑.๑

ชื่อ - สกุล	นายสุพี วงศ์พิทักษ์
ที่อยู่	๓๖ หมู่ ๗ ตำบลหนองแห่น อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร
ความสามารถ	ด้านการจักสาน (หมวกควาย)

๑.๒

ชื่อ - สกุล	นางสายันต์ รุ่งเป้า
ที่อยู่	๘ หมู่ ๗ ตำบลหนองแห่น อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร
ความสามารถ	ด้านการจักสาน (กระติบข้าว ทำจากเชือกเอ็น)

๑.๓

ชื่อ - สกุล	นางน้อย ทองแสง
ที่อยู่	๗๙ หมู่ ๗ ตำบลหนองแห่น อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร
ความสามารถ	ด้านการจักสาน (กระติบข้าว ทำจาก กก)

๑.๔

ชื่อ - สกุล	นางสุกานดา กองทอง
ที่อยู่	๑๐๙ หมู่ ๗ ตำบลหนองแห่น อำเภอกุตุชุม จังหวัดยโสธร
ความสามารถ	ด้านการจักสาน (ตะกร้าพลาสติก)

๑.๕

ชื่อ - สกุล	นางบุญมี คุ่มตีทอง
ที่อยู่	๑๐๙ หมู่ ๗ ตำบลหนองแห่น อำเภอกุตุชุม จังหวัดยโสธร
ความสามารถ	ด้านการจักสาน (เสื่อกก)

๑.๖

ชื่อ - สกุล	นายประยูร อาจศัตรู
ที่อยู่	๗๕ หมู่ ๕ ตำบลหนองแห่น อำเภอกุตุชุม จังหวัดยโสธร
ความสามารถ	ด้านการจักสาน

๒. ด้านภาษาและวรรณกรรม

๒.๑

ชื่อ - สกุล	นางบุญญาภรณ์ วงศ์พิทักษ์
ที่อยู่	๓๖ หมู่ ๗ ตำบลหนองแห่น อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร
ความสามารถ	ด้านภาษาไทย การแต่งกลอน ร้องสรภัญญะ

๓. ด้านเกษตรกรรม

๓.๑

ชื่อ - สกุล	นายสุพี วงศ์พิทักษ์
ที่อยู่	๓๖ หมู่ ๗ ตำบลหนองแห่น อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร
ความสามารถ	การเลี้ยงโคขุน

๓.๒

ชื่อ - สกุล	นางฉลอง ศรีชนะ
ที่อยู่	๑๗๐ หมู่ ๒ ตำบลหนองแห่น อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร
ความสามารถ	เกษตรทฤษฎีใหม่

๓.๓

ชื่อ - สกุล	นายวิชัย พงษ์สว่าง
ที่อยู่	๓ หมู่ ๗ ตำบลหนองแห่น อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร
ความสามารถ	ไร่นาสวนผสม

๓.๔

ชื่อ - สกุล	นายเพลิน ชื่นตา
ที่อยู่	๖๓ หมู่ ๗ ตำบลหนองแห่น อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร
ความสามารถ	ไร่นาสวนผสม

๔. ด้านศิลปกรรม

๔.๑

ชื่อ - สกุล	นายบุญสำ แต้งพล
ที่อยู่	๙๐ หมู่ ๗ ตำบลหนองแห่น อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร
ความสามารถ	เป่าแคน การละเล่นพื้นบ้าน

๒.๒

ชื่อ - สกุล	นายทองดาว สิทธิ
ที่อยู่	๘๘ หมู่ ๗ ตำบลหนองแห่น อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร
ความสามารถ	เป่าแคน การละเล่นพื้นบ้าน

๒.๓

ชื่อ - สกุล	นางสมศรี ชูมนุม
ที่อยู่	๒๑๙ หมู่ ๕ ตำบลหนองแห่น อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร
ความสามารถ	ร้องหมอลำ

๕. ด้านการแพทย์ไทย

๒.๑

ชื่อ - สกุล	นางมลิ พันธุ์เพชร
ที่อยู่	๒ หมู่ ๑ ตำบลหนองแห่น อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร
ความสามารถ	นวดแผนไทย

๒.๒

ชื่อ - สกุล	นางบุญเพียน เมินเมือง
ที่อยู่	๙๗ หมู่ ๑ ตำบลหนองแห่น อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร
ความสามารถ	นวดแผนไทย

๒.๓

ชื่อ - สกุล	นางประครอง บุญศรี
ที่อยู่	๕๕ หมู่ ๑ ตำบลหนองแห่น อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร
ความสามารถ	นวดแผนไทย

๒.๔

ชื่อ - สกุล	นางจำเนียร อุปพันธ์
ที่อยู่	๒๒๔ หมู่ ๑ ตำบลหนองแห่น อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร
ความสามารถ	นวดแผนไทย

๖. ด้านอื่นๆ

๖.๑

ชื่อ - สกุล	นางบุญญาภรณ์ วงศ์พิทักษ์
ที่อยู่	๓๖ หมู่ ๗ ตำบลหนองแห่น อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร
ความสามารถ	ด้านอาหาร (เนื้อแดดเดียว)

๖.๒

ชื่อ - สกุล	นางสี ศรีวระมย์
ที่อยู่	๙๔ หมู่ ๗ ตำบลหนองแห่น อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร
ความสามารถ	ด้านอาหาร (แจ่วบอง)

๖.๓

ชื่อ - สกุล	นางวาสนา นาทาบารุง
ที่อยู่	๖๐ หมู่ ๗ ตำบลหนองแห่น อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร
ความสามารถ	ด้านอาหาร (ขนมโดนัท)

๖.๔

ชื่อ - สกุล	นายไสว สว่างวงศ์
ที่อยู่	๘๖ หมู่ ๔ ตำบลหนองแห่น อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร
ความสามารถ	ด้านพิธีกรรมทางศาสนา

๖.๕

ชื่อ - สกุล	นายบุญเรือง คู่กระสังข์
ที่อยู่	หมู่ ๑ ตำบลหนองแห่น อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร
ความสามารถ	ด้านพิธีกรรมทางศาสนา